

Doniyor kitobi — Yettinchi raqam

Yetti Shoh

Jeff Pippenger

2023-12-02

Yetti momaqaldiraq 1798-yildan 1844-yil 22-oktabrgacha bo‘lgan tarixni ifodalaydi. O‘sha tarix Yahudo shohligining miloddan avvalgi 677-yildagi Manashshehdan miloddan avvalgi 586-yildagi Sidqiyogacha bo‘lgan oxirgi yetti shohi orqali timsollangan edi.

Muqaddas islohot chiziqlarida birinchi farishtaning quvvatlantirilishining o‘ziga xos belgisi butunjahon miqyosidagi bir narsani aniqlab beruvchi ramzdir. 1840-yil 11-avgustda birinchi farishtaning xabari quvvatlantirildi va shundan so‘ng bu xabar dunyodagi har bir missionerlik stansiyasiga yetkazildi.

“1840–44 yillardagi advent harakati Xudoning qudratining ulug‘vor namoyoni edi; birinchi farishtaning xabari dunyodagi har bir missionerlik stansiyasiga yetkazildi.” Buyuk Kurash, 611.

Payg‘ambarlik nuqtai nazaridan, o‘sha vaqtda Vahiy kitobining o‘ninchi bobidagi farishta tushib, bir oyog‘ini yerga, ikkinchisini esa dengizga qo‘ydi. Uayt opa-singil buni xabarning butun dunyoni qamrab oluvchi ko‘lamining ramzi sifatida ta‘riflagan.

“Farishtaning bir oyog‘i dengizda, ikkinchisi esa quruqlikda turgan holati xabarning e‘lon qilinish doirasining naqadar kengligini bildiradi. U bepoyon suvlarni kesib o‘tadi va boshqa mamlakatlarda, hatto butun dunyoga ham e‘lon qilinadi.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-jild, 971.

Kirning birinchi farmoni haqidagi e‘loni butun dunyo uchun chiqarilgan farmon edi.

Endi Fors podshohi Kurushning birinchi yilida, Egamizning Yeremiyo og‘zi orqali aytgan so‘zi bajo bo‘lsin deb, Egamiz Fors podshohi Kurushning ruhini qo‘zg‘atdi; shunda u butun shohligi bo‘ylab bir farmon chiqardi va uni yozma ravishda ham e‘lon qilib, dedi: “Fors podshohi Kurush shunday aytadi: Osmonning Xudosi — Egamiz menga yer yuzidagi barcha shohliklarni berdi; U menga Yahudoda bo‘lgan Quddusda O‘zi uchun bir uy qurishni buyurdi. Uning barcha xalqi orasida sizlardan kim bor? Xudosi u bilan bo‘lsin, u Yahudoda bo‘lgan Quddusga chiqib borsin va Quddusda bo‘lgan Isroilning Xudosi — Egamizning uyini qursin. (U Xudodir.) Va kimki o‘zi musofir bo‘lib turgan har qanday joyda qolsa, o‘sha joyning odamlari unga kumush, oltin, mol-dunyo va chorva bilan yordam bersinlar; bundan tashqari, Quddusdagi Xudoning uyi uchun ixtiyoriy hadyalar ham bersinlar.” Shunda Yahudo va Binyaminning ota-boshliqlari, ruhoniylar va levilar, shuningdek, ruhi Xudo tomonidan qo‘zg‘atilganlarning hammasi Quddusdagi Egamizning uyini qurish uchun yo‘lga chiqishga tayyor bo‘lib o‘rinlaridan turdilar. Ezra 1:1–4.

1840-yil 11-avgustda birinchi farishta dunyodagi har bir missionerlik stansiyasiga yetkazilganidek, Kir ham birinchi farmonni e‘lon qilar ekan, o‘zini “yer yuzidagi barcha shohliklar”ning shohi deb

tanitadi. Vahiy kitobining o‘ninchi bobidagi farishtaning, ya’ni Opa Uayt “Iso Masihning O‘zidan kam bo‘lmagan Zot” deb ta’riflagan farishtaning tushib kelishi, Vahiy kitobining o‘n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta bilan bir xil bashoratiy xususiyatlarga egadir. Opa Uayt birinchi farishtaning maqsadi Vahiy kitobining o‘n sakkizinchi bobidagi farishtaning maqsadi bilan bir xil bo‘lganini ta’kidlaydi.

“Iso yer yuzining aholisini Uning ikkinchi zohir bo‘lishiga tayyorlanish haqida ogohlantirish uchun qudratli bir farishtani yubordi. Farishta osmonda Isoning huzuridan chiqib ketayotganida, uning oldidan nihoyatda yorqin va ulug‘vor bir nur borardi. Menga aytildiki, uning vazifasi yer yuzini o‘z ulug‘vorligi bilan yoritish va insonni Xudoning kelayotgan g‘azabi haqida ogohlantirish edi.” Early Writings, 245.

Birinchi farishtaning quvvatlantirilishi butunjahonlik unsurini ta’kidlaydigan timsoldir. Masih davridagi birinchi xabar Masihning suvga cho‘mishi paytida quvvatlantirildi. Muqaddas Yozuvlar butun Isroil Yuhannoning xabarini eshitish uchun sahroga chiqqanini ko‘rsatadi.

Shunda Quddus, butun Yahudiya va Iordanning atrofi bo‘ylab joylashgan barcha mintaqada uning oldiga chiqib bordilar. Va o‘z gunohlarini e’tirof etgan holda, Iordanda undan suvga cho‘mdirildilar. Matto 3:5, 6.

Masihning xizmati qadimgi Isroilga qaratilgan edi, va o‘sha bashoratli ma’noda butun dunyo Masihning suvga cho‘mdirilgan joyi bo‘lgan Iordanga tortildi. Ammo suvga cho‘mish marosimi va Masih suvga cho‘mdirilganida u nimani ifoda etgan bo‘lsa, bularning barchasi butun olamga qaratilgan edi.

Yohayiqim ismi “Xudo ko‘taradi” degan ma’noni anglatadi, va Masihning suvga cho‘mishida, Yahyo Masihni suvdan olib chiqqanida, suvli qabrdan “ko‘tarilib chiqish” timsoli o‘sha quvvatlantirishning bir unsuriga aylandi. Biz allaqachon iqtibos keltirgan Ezra kitobining dastlabki to‘rt oyatida, beshinchi oyat farmonni eshitganlarning javobini quyidagi so‘zlar bilan ifodalaydi: “Shunda Yahudo va Benyamin otalarining boshliqlari, ruhoniylar va levilar hamda ruhi Xudo tomonidan qo‘zg‘atilganlarning barchasi Quddusdagi Egamizning uyini qurish uchun borishga ko‘tarildilar.” Birinchi xabar quvvatlantirilganda, Yohayiqim nomi bilan ifodalanganidek, bir ko‘tarilish yuz beradi.

2001-yil 11-sentabrda uchinchi farishtaning qudratli harakatining birinchi xabari, birinchi farishtaning qudratli harakatining birinchi xabariga qudrat berilgani orqali ifodalanganidek, qudrat bilan ta’minlandi. O‘sha sanada Egizak minoralarning vayron qilinishi haqida Sister White fikr bildiradi.

“Endi esa men Nyu-Yorkni suv to‘lqini supurib ketadi, deb aytganman, degan gap kelmoqdami? Men buni hech qachon aytmaganman. Men shuni aytganmanki, u yerda qavatma-qavat qad ko‘tarayotgan ulkan binolarga qarar ekanman: ‘Rabbiy yer yuzini dahshatli ravishda larzaga keltirish uchun qo‘zg‘alganida naqadar dahshatli manzaralar yuz beradi! Shunda Vahiy 18:1–3 dagi so‘zlar amalga oshadi’. Vahiyning o‘n sakkizinchi bobining barchasi yer yuziga kelayotgan narsalar haqida ogohlantirishdir. Ammo Nyu-York ustiga aynan nima kelishi to‘g‘risida menga alohida nur berilmagan; faqat shuni bilamanki, bir kuni u

yerdagi ulkan binolar Xudoning qudrati burib ag‘darishi va ostin-ustin qilishi bilan qulatiladi. Menga berilgan nurdan bilamanki, dunyoda halokat bor. Rabbiydan chiqqan bir so‘z, Uning qudratli kuchining bir tegishi — va bu ulkan inshootlar qulaydi. Dahshatini biz tasavvur ham qila olmaydigan manzaralar yuz beradi.” Review and Herald, July 5, 1906.

Yuz qirq to‘rt mingliklar tarixida birinchi xabarning quvvatlantirilishi chog‘ida Rabbiy yerni “dahshatli larzaga solish” uchun “qo‘zg‘aldi”. Yohoqimning ismi birinchi xabarning quvvatlantirilishini ramziy ifodalaydi. 1840-yil 11-avgust kuni Rabbiy O‘z taxtidan qo‘zg‘alib, yerga tushdi va quruqlik hamda dengiz ustida turdi. Kurning birinchi farmoni berilganda, sodiqlar o‘rnidan turdilar. Yohoqim nafaqat birinchi farishtaning kelishining ramzi, balki u birinchi farishtaning quvvatlantirilishini ham ifodalaydi.

Yohayiqim so‘nggi uchta shohning birinchisini ifodalaydi, biroq u Quddusning vayron qilinishiga olib boradigan yetti shohning beshinchisini ham ifodalaydi. O‘sha yetti shohning nomlari juda ma‘lumotlidir. O‘sha yetti shoh bular edi: Manashe, Omon, Yo‘shiyo, Yohohaz, Yohayiqim, Yohayixin va Sidqiyo.

Milleritlar tarixida Manasheh 1798-yildagi oxirzamonnini ifodalaydi. Manasheh “unutishga sabab bo‘luvchi” degan ma‘noni anglatadi, va aynan 1798-yilda Tir fohishasi yetmish yilga unutiladi. Manasheh eng yovuz shohlardan biri bo‘lgan va e‘tiborga olinishi lozim bo‘lgan bashoratli xususiyatlarga ega.

Yahudoning so‘nggi yetti shohi 1798-yildan 1844-yil 22-oktabrgacha bo‘lgan yetti momaqaldir oq tarixini ifodalaydi. Manasheh bu yetti shohning birinchisi edi, va yettining birinchi shohi sifatida u yetti shohning oxirgisi bo‘lgan Sidqiyoni oldindan ifodalagan. Iso har doim oxirni boshlanish bilan aynanlashtiradi. Yettidan iborat bu shohlarning oxirgisi bo‘lgan Sidqiyo Bobil asirligining qulligiga olib ketildi. So‘nggi yetti shohning birinchi shohi ham Bobil asirligiga olib ketilgan edi; bu esa oxirgi shohning Bobil asirligiga olib ketilishini oldindan ifodalardi.

Egamiz Manassaga va uning xalqiga gapirdi, ammo ular quloq solmadilar. Shuning uchun Egamiz ularning ustiga Ossuriya shohining qo‘shini sarkardalarini yubordi; ular Manassani tikanlar orasida tutib oldilar, kishanlar bilan bog‘ladilar va Bobilga olib ketdilar. U musibatda qolganida, o‘z Egasi Xudovandga yolvordi va ota-bobolarining Xudosi huzurida o‘zini nihoyatda kamtar qildi, hamda Unga ibodat qildi; shunda U undan iltijo qabul qildi, uning yolvorishini eshitdi va uni yana Quddusga, o‘z shohligiga qaytardi. Shunda Manassa Egamiz Xudo ekanini bildi. 2 Solnomalar 33:10–13.

Manashshoning Egamiz Xudo ekanini bilib olishi shohligidan mahrum etilishi, so‘ngra esa shohligiga qayta tiklanishi orqali amalga oshdi. Navuxadnazar ham, Manashsho singari, shohligidan mahrum etilib, shundan keyin qayta tiklangach, Egamizni tanib bildi.

Va kunlarning oxirida men — Navuxadnazar — ko‘zlarimni osmonga ko‘tardim, va aql-idrokim menga qaytdi; men Eng Oliy Zotni muborak deb bildim, va abadulabad tirik bo‘luvchini madh etib ulug‘ladim; Uning hukmronligi abadiy hukmronlikdir, va Uning Shohligi nasldan naslga davom etur. Yer yuzining barcha aholisi hech narsa hisoblanur; U osmon lashkari orasida ham, yer yuzining aholisi orasida ham O‘z irodasiga ko‘ra ish tutar; va

hech kim Uning qo‘lini to‘sa olmas, yoki Unga: “Nima qilmoqdasan?” deya ayta olmas. O‘sha paytda aqlim menga qaytdi; va shohligimning shuhrati uchun izzatim va porloqligim ham menga qaytdi; maslahatchilarim va amirlarim meni izlab keldilar; men shohligimda mustahkamlandim, va menga yana ortiq darajadagi ulug‘vor saltanat qo‘shildi. Endi men — Navuxadnazar — osmon Shohini madh etaman, ulug‘layman va sharaflayman; Uning barcha ishlari haqiqatdir, va yo‘llari adolatdir; kibru havo bilan yuruvchilarni esa U xor qilishga qodirdir. Doniyor 4:34–37.

Manashening boshidan kechgan tajriba Navuxadnazar ustida amalga oshdi. Manashe Yahudoning so‘nggi uch shohining tarixida “oxir zamon”ni hamda yetmish yillik asirlik haqidagi bashoratning yetib kelishini ifodalaydi. Navuxadnazar uch farmon tarixida “oxir zamon”ni ifodalaydi, xuddi 1798 yil yetti momaqaldiroq tarixida “oxir zamon” bo‘lgani kabi. Hozirgina keltirilgan oyatlarda Navuxadnazarning aqli “kunlarning oxirida” unga qaytdi. “Kunlarning oxiri” iborasi Doniyor kitobining o‘n ikkinchi bobida ham tilga olinadi.

Ammo sen oxirigacha o‘z yo‘lingdan boraver; chunki sen orom topursan va kunlarning oxirida o‘z nasibangda turursan. Doniyor 12:13.

Doniyor kitobining o‘n ikkinchi bobidagi “kunlarning oxiri” — “oxirzamon vaqti”dir, chunki Doniyorga “oxirigacha bor” deb aytilgan edi. O‘sha vaqtda Doniyor “o‘z ulushida turadi”. “O‘z ulushida turish” uning maqsadini ado etishini anglatadi; Doniyor esa buni o‘z kitobi kunlarning oxirida, ya‘ni “oxirzamon vaqti”da, muhrdan yechilganda amalga oshirdi. O‘sha vaqtda donolar anglaydigan “bilimning ortishi” bo‘ladi. Navuxadnazarning kunlari oxirida esa uning “aqli” o‘ziga qaytdi.

“Xudo bir insonga bajarish uchun alohida ish berganida, u Doniyor kabi o‘z ulushi va o‘rnida turishi, Xudoning chaqirig‘iga javob berishga tayyor, Uning maqsadini bajo keltirishga tayyor bo‘lishi kerak.” Manuscript Releases, 6-jild, 108.

Manashe Yahudoning so‘nggi uch shohining tarixida “oxirzamon”ni ifodalaydi, Navuxadnazar esa uchta farmonda “oxirzamon”ni ifodalaydi. Manashedan keyin uning o‘g‘li Omon keldi.

Amon “tarbiya” degan ma‘noni anglatadi va muhrdan yechilgan xabarda “donolar”ni tarbiyalaydigan “bilimning ortishi” bo‘lgan vaqt davrini ifodalaydi. So‘ng Amonning ortidan Yo‘shiy keldi; u yetti podshoh ichida nisbatan yaxshi, garchi murakkab bo‘lsa-da, bashoratli tarixga ega bo‘lgan yagona podshohdir.

Yosiyo “Xudoning poydevori” degan ma‘noni anglatadi va “oxirzamon vaqti”da muhrdan yechilgan haqiqatlarning qaror toptirilishini ifodalaydi. Omon tomonidan ifodalangan bilimning ortishi Jabroil va boshqa muqaddas farishtalarning yo‘l-yo‘rig‘i ostida Uilyam Miller tomonidan bir tizimga keltirildi. Millerning ishi Yosiyo nomi bilan ifodalanadi, chunki u harakatning poydevorlarini barpo etdi. Yosiyoga oid aniqlanishi kerak bo‘lgan jihatlar bundan ham ko‘p, biroq endi uning o‘g‘li Yohohazga o‘tamiz.

Yohoaxoz podshoh bo‘la boshlaganida yigirma uch yoshda edi; u Quddusda uch oy podshohlik qildi. Onasining ismi Libnalik Yeremiyoning qizi Xamutal edi. U ota-bobolari qilgan barcha

ishlarga muvofiq, Egamiz nazarida yovuz bo'lgan ishlarni qildi. Fir'avn-Nexo esa uning Quddusda podshohlik qilmasligi uchun Xomat yurtidagi Rivlada uni kishanlab qo'ydi; yurtga esa yuz talant kumush va bir talant oltin miqdorida xiroj soldi. Fir'avn-Nexo Yo'shiyoning o'g'li Eliyaqimni otasi Yo'shiyoning o'rniga podshoh qildi va uning ismini Yohoaqim deb o'zgartirdi, Yohoaxozni esa olib ketdi; u Misrga bordi va o'sha yerda vafot etdi. 2 Shohlar 23:31–34.

Yo'ho'axaz "Yahova ushladi" degan ma'noni anglatadi, va u Fir'avn Nexo tomonidan ushlandi. Yo'shiyoning o'g'li bo'lgan Yo'ho'axaz Fir'avn Nexoh tomonidan ushlandi va uning o'rniga "ko'taradigan Xudo" ma'nosini anglatadigan ukasi Elyoqim qo'yildi. So'ng Fir'avn Nexoh Elyoqimning ismini "Xudo ko'tariladi" degan ma'noni anglatadigan Yo'hoyoqimga o'zgartirdi. Ismning o'zgarishi ahdiy munosabatning ramzidir, va birinchi xabarning quvvat bilan berilishi chog'ida Xudo bir xalq bilan ahdga kiradi, ayni paytda esa avvalgi ahd xalqining yonidan o'tib ketadi.

1840-yil 11-avgustda, uch yuz to'qson bir yil va o'n besh kun davomida qo'yib yuborilgan to'rt shamol bilan ifodalangan Usmonli imperiyasi jilovlandi, yoki Jehoahazning ma'nosiga ko'ra, ular "qo'lga olindi". Ayni vaqtda, Eliakim podsho qilindi va uning nomi "Xudo ko'tariladi" degan ma'noni anglatuvchi Jehoiakimga o'zgartirildi. Jehoiakimdan keyin Muqaddas Yozuvlarda uchta nom bilan tilga olingan uning o'g'li Jehoiachin keldi.

Yehoyaxin ismining ma'nosi "Rabbiy o'rnatadi va barpo qiladi" demakdir. U Yehoyoqimning o'g'li edi va u 1844 yil bahorida ikkinchi farishtaning kelishini bildiradi, chunki Xudo yangi, haqiqiy, protestant shoxni "o'rnatdi va barpo qildi". Ikkinchi farishtaning xabari Yarim tungi nido xabari orqali quvvatlantirildi, Yekonya va Konya ismlarining ma'nosi esa "Xudo barpo qiladi" demakdir. Ma'nosi bir xil bo'lgan bu uch ism Yarim tungi nido bilan ikkinchi farishta xabarining qo'shilishini ifodalaydi. Muqaddas Ruhning "Baland Nido" davridagi yakuniy quyilishi chog'ida bir yuz qirq to'rt ming muhrlanadi. Bir yuz qirq to'rt mingning muhrlanishi Millerchilar harakatining Yarim tungi nidosida timsollangan edi, va Yehoyaxin, ya'ni Yekonya va Konya deb ham atalgan shaxs, muhrlanishning ramzidir.

"Men tirik ekanman, — deydi Egamiz, — agar Yahudo shohi Yo'yaqimning o'g'li Koniya Mening o'ng qo'limdagi muhr uzugi bo'lsa ham, seni u yerdan sug'urib tashlar edim. Va seni joningga qasd qiluvchilarning qo'liga, yuzidan qo'rqadiganlarning qo'liga, ya'ni Bobil shohi Navuxadrezzarning qo'liga va xaldeylarning qo'liga topshiraman. Seni ham, seni tug'gan onangni ham, o'zingiz tug'ilmagan boshqa bir mamlakatga uloqtirib yuboraman; o'sha yerda o'lasizlar. Ammo qaytishni orzu qilayotgan o'sha yurtga ular qaytib kelmaydilar. Bu Koniya xorlangan, chil-chil bo'lgan bir butmi? U hech kimga manzur bo'lmagan bir idishmi? Nega u bilan uning zuryodi haydab chiqarildi va o'zlari bilmagan bir yurtga uloqtirib tashlandi? Ey yer, yer, yer, Egamizning so'zini eshit. Yereymi 22:24–29."

Yohayixin, Yekoniyo va Koniyo muhrlash vaqtini ifodalaydi; ayni o'sha paytda ikkinchi farishtaga Yarim Tun Nidosi xabari qo'shiladi. U nodonlarning muhrlanish vaqtini ifodalaydi. Bu yovuz shoh muhrlash vaqtida Egamizning og'zidan abadulabad tupurib tashlanadigan va shu bois yirtqichning tamg'asini qabul qilishga mahkum bo'lgan nodon Laodikeya bokiralarini ifodalaydi.

Xudoning o'ng qo'lidagi muhr uzugi Uning muhridir; va bir yuz qirq to'rt ming kishining muhrlanishi chog'ida Rabbiyning og'zidan qusib tashlanganlar, qo'lida "yetti karra"ning shoquli bo'lgan odam — Zerubbobil bilan qarama-qarshi qo'yiladi.

Yahudo hokimi Zarubabelga shunday degin: Men osmonu yerni silkitaman; saltanatlar taxtini ag'daraman, butparast xalqlar saltanatlarining qudratini yo'q qilaman; jang aravalarini va ularda o'tirganlarni ag'daraman; otlar va ularning chavandozlari yiqilurlar, har biri o'z birodarining qilichi bilan. O'sha kunda, deydi Sarvari Olam, Men seni, ey Zarubabel, O'z qulimni, Shaltiyolning o'g'lini, deydi Egamiz, olib, seni muhr uzugi kabi qilaman; chunki Men seni tanladim, deydi Sarvari Olam. Xaggey 2:21–23.

"Yetti marta" bo'lgan "qoqinish toshi" Zerubbabelning qo'lidagi "shoqul"dir, va u Xudo tomonidan bir yuz qirq to'rt ming kishini muhrlash uchun qo'llaniladigan "muhr uzugi" sifatida tasvirlanadi. Muhr uzugi, yoki "belgi", Quddusda qilinayotgan jirkanch ishlar uchun "oh tortib, nola qiladiganlar"ning ustiga qo'yiladi. Oh tortish va nola qilish muhrlanganlarning tajribasini aniqlab beradi, va oh tortish hamda nola qilish "yetti marta"ning davo-chorasiga nisbatan ularning ichki javobining ramzidir. Bu ularning o'z gunohlari va otalarining gunohlari uchun e'tirofidir. Bu ularning 2020-yil 18-iyuldagi hafsalasi pir bo'lish voqeasidan beri Xudo bilan yurmaganliklarini va Xudo ham ular bilan yurmaganini tan olishidir. Bu 1863-yilda, Filadelfiya Laodikeyaga o'tish davrida, muvaffaqiyatsiz topshirilgan sinovdir. U Koniya orqali ifodalanganlarning abadiy ravishda nodon Laodikeyalik bokira qizlar sifatida, Zerubbabel orqali ifodalanganlarning esa abadiy ravishda dono Filadelfiyalik bokira qizlar sifatida mustahkam qaror topadigan vaqt davrining timsoli edi.

Yexoyaxinning ortidan yetti shohning oxirgisi bo'lgan Sidqiyo keldi. Manashe 1798-yilni va "oxirzamon"ni ifodalaganidek, Sidqiyo ham 1844-yil 22-oktabrni, ya'ni vahiy "so'zlaydigan va yolg'on chiqmaydigan" vaqtni ifodalashi kerak. Sidqiyo nomi ibroniy tilidagi ikki so'zning birikishidan tuzilgan. So'zlardan biri "Yahova" bo'lib, u Doniyor kitobining sakkizinchi bobi, o'n to'rtinchi oyatida "poklanadi" deb tarjima qilingan so'z bilan biriktirilgan. Sidqiyo "Xudoning ma'badining poklanishi" degan ma'noni anglatadi; bu poklanish 1844-yil 22-oktabrda boshlangan.

Yahudoning oxirgi yetti shohi 1798-yildan 1844-yil 22-oktabrgacha bo'lgan taraqqiy etuvchi tarixni ifodalaydi. Yohayiqim 1840-yil 11-avgustning ramzidir, u esa o'z navbatida 2001-yil 11-sentyabrni ifodalaydi. U birinchi farishtaning xabariga qudrat berilishining ramzidir va u Doniyor kitobining birinchi bobi, birinchi oyatida tanishtiriladi. Demak, Doniyorning birinchi bobining voqealari va konteksti Vahiy kitobining o'ninchi bobida ifodalanganidek, birinchi farishtaning xabariga qudrat berilishidir. Vahiy kitobining o'ninchi bobida Masih Qo'lida kichik bir kitob bilan tushdi va Yuhannoga uni yeyish buyurildi. Shu sababli Doniyor kitobidagi birinchi sinov yeyish bilan bog'liqdir.

Bu mavzularni keyingi maqolada davom ettiramiz.

Va u menga dedi: "Ey inson o'g'li, qorningni yedir va ichingni Men senga berayotgan mana shu o'rama bilan to'ldir". Shunda men uni yedim; va u og'zimda shirinligi jihatidan asal kabi edi. Hizqiyol 3:3.

